

Náklady a výnosy

KAPITOLA 5

Při koloběhu majetku způsobují některé hospodářské operace změny dvou rozvahových položek (např. běžný účet a dodavatelé).

Vznikají však i hospodářské operace, u nichž dochází ke změně jen u jedné rozvahové položky a současně vznikají náklady a výnosy. Tyto operace se týkají hospodářských procesů a účtujeme je na **účtech nákladů a výnosů**.

Na základě evidence nákladů a výnosů zjišťujeme výsledek hospodaření podniku. Proto tyto účty souhrnně nazýváme **účty výsledkové**. Výsledek hospodaření zjistíme, odečteme-li od výnosů náklady. Můžeme dostat výsledek:

Náklady

zisk	$A > P$	$V > N$
ztráta	$A < P$	$V < N$
nula	$A = P$	$V = N$

členíme v účetnictví podle druhů a účtujeme přímo na účty nákladů. Nejčastějšími náklady v podniku jsou:

- spotřeba materiálu;
- mzdové náklady;
- spotřeba energie;
- náklady na služby;
- odpisy;
- daně;
- jiné provozní náklady (pokuty, odpisy pohledávek, dary);
- finanční náklady (úroky, kurzové rozdíly);
- mimořádné náklady.

Náklady účtujeme zásadně na stranu Má dáti účtu nákladů (výjimečně i na Dal – viz později) a na stranu Dal účtů aktiv nebo pasiv (snížení stavu majetku nebo zvýšení závazků).

Příklad**Výdej materiálu ze skladu do spotřeby**

Spotřeba materiálu	Materiál na skladě
Náklad	- A

Výnosy

Výnosy jsou spojeny s výstupy podniku. Jsou to především tržby a další výnosy, které členíme podle druhů. Nejčastěji vznikají tyto výnosy:

- tržby za vlastní výrobky;
- tržby za zboží;
- tržby za služby;
- tržby z prodeje majetku;
- úroky;
- kurzové zisky.

Výnosy účtujeme na straně Dal výnosových účtů a souvztažný zápis je na straně Má dáti účtů aktiv (zvýšení majetku) nebo pasiv (snížení závazků).

Příklad 1

Vydali jsme fakturu na prodej našich výrobků odběrateli.

V okamžiku vydání faktury zaúčtujeme vytvoření tržby na účtě výnosů na straně D a vznik pohledávky za odběrateli na straně MD.

Odběratelé	Tržby za výrobky
+ A	výnos

Účet zisků a ztrát

Podobně jako jsme porovnávali složky majetku a zdroje krytí majetku v rozvaze (účetně na účtě Počáteční účet rozvahový), tak i náklady a výnosy porovnááme v druhém nejdůležitějším účetním výkazu, tj. Výkaz zisků a ztrát. Náklady a výnosy pro sestavení výkazu potom v účetnictví zjišťujeme na účtě **Účet zisků a ztrát**. Náklady řadíme na stranu MD podle druhů a výnosy na stranu Dal podle druhů.

Účet zisků a ztrát	Účet zisků a ztrát
Náklady	Výnosy

Příklad 2

1. Ze skladu byl vydán materiál na zpracování do dílny. Vystavený doklad byla výdejka na Kč 5 000,-.
2. Dodavatel zaslal fakturu za námi spotřebovanou elektrickou energii za Kč 10 000,-.

Spotřeba materiálu	Materiál na skladě	Spotřeba energie
1. 5 000,-	1. 5 000,-	2. 10 000,-
Dodavatelé		
2. 10 000,-		

Příklad 3

1. Vystavili jsme fakturu za naše výrobky, které prodáváme odběrateli za Kč 40 000,-.
2. Odběrateli jsme provedli službu, kterou si objednal. Úhradu provedl v hotovosti Kč 1 500,-.

Odběratelé	Tržby za výrobky	Pokladna
1. 40 000,-	1. 40 000,-	2. 1 500,-
Tržby za služby		
2. 1 500,-		

Příklad 4

1. Zaměstnancům byly přiznány mzdy (byly zahrnuty do nákladů) ve výši Kč 90 000,-.
2. Obdrželi jsme fakturu od dodavatele, který nám provedl opravu stroje za Kč 15 000,-.
3. V podnikové prodejně jsme vykázali tržby za prodané zboží za Kč 120 000,-.

Mzdové náklady	Zaměstnanci	Pokladna
1. 90 000,-	1. 90 000,-	3. 120 000,-
Tržby za zboží	Náklady na opravy	Dodavatelé
3. 120 000,-	2. 15 000,-	2. 15 000,-

Příklad 5

Podle příkladů 2–4 sestavte Účet zisků a ztrát a zjistěte výsledek hospodaření.

Účet zisků a ztrát			
Spotřeba materiálu	5 000,-	Tržby za výrobky	40 000,-
Spotřeba energie	10 000,-	Tržby za služby	1 500,-
Mzdové náklady	90 000,-	Tržby za zboží	120 000,-
Náklady na opravy	15 000,-		
Celkem náklady		Celkem výnosy	
	120 000,-		161 500,-
Zisk	41 500,-		
	161 500,-		161 500,-

Úlohy

1. Zaúčtujte náklady a výnosy:

1. Spotřeba materiálu	5 000,-
2. Faktura přijatá za energii	25 000,-
3. Prodali jsme odběratelům naše výrobky – faktura vydaná	90 000,-
4. Zaplatili jsme v hotovosti za opravu počítače	1 500,-
5. Zaúčtování mezd do nákladů	50 000,-
6. Odběratel zaplatil v hotovosti opravu stroje	3 000,-

2. Akciová společnost měla počáteční stavy na účtech:

Bankovní účty	2 000 000,-
Dodavatelé	400 000,-
Odběratelé	675 000,-
Zaměstnanci	200 000,-
Pokladna	25 000,-
Materiál na skladě	500 000,-
Bankovní úvěr	600 000,-
Základní kapitál	2 000 000,-

Zapište počáteční stavy na účtech a zaúčtujte následující účetní případy:

1. Z bankovního účtu zapláceno dodavatelům	150 000,-
2. Spotřeba materiálu	80 000,-
3. Faktura přijatá za el. energii	120 000,-
4. Z pokladny uhrazeno cestovné	1 500,-
5. Vybíráme z bankovního účtu do pokladny	200 000,-
6. Výdajový pokl. doklad – výplata mezd	200 000,-
7. Faktura vydaná na prodej našich výrobků	480 000,-
8. Výpis z BÚ – úhrada od odběratelů	93 000,-
9. Zaúčtování mezd do nákladů	210 000,-
10. Z bankovního účtu hradíme úroky z bankovního úvěru	20 000,-
11. Faktura přijatá za materiál, který byl přijat na sklad	40 000,-

Sestavte Účet zisků a ztrát a vypočítejte výsledek hospodaření.

Podrozvahové účty

Kromě účtů rozvahových – účtů aktiv a pasiv – a účtů výsledkových – účtů nákladů a výnosů – používá účetní jednotka ještě **účty podrozvahové**.

Slouží ke sledování majetkové situace podniku. O těchto skutečnostech se však neúčtuje v soustavě podvojného účetnictví. Pouze se provádí jednostranný zápis v knize nebo deníku. Na podrozvahové účty se eviduje například:

- najatý majetek;
- majetek přijatý do úschovy;
- zásoby přijaté ke zpracování;
- přísně zúčtovatelné tiskopisy;
- závazky z leasingu;
- pohledávky z leasingu;
- odepsané pohledávky apod.

Otázky a cvičení

1. Jakou funkci má účet, uveďte jeho náležitosti.
2. Vyjmenujte účty v soustavě účetnictví.
3. Na příkladech uveďte způsob účtování na účtech aktiv.
4. Jak účtujeme na účtech pasiv, popište na příkladech.
5. Jak zjistíme počáteční zůstatky, obraty a konečné zůstatky na účtech?
6. Co v účetnictví znamená podvojný účetní zápis?
7. Jaké základní změny mohou nastat na rozvahových účtech?
8. Co rozumíme účty nákladů a výnosů a jak na nich účtujeme?
9. Jak zjišťujeme výsledek hospodaření a jakou může mít podobu?
10. K čemu slouží podrozvahové účty a jak na nich provádíme zápisy?